

Diferències de gènere en l'assetjament entre iguals com a factor de risc associat a la ideació i comportament suïcida en adolescents: una revisió sistemàtica

*Gender differences in bullying as a risk factor associated with suicidal ideation
and behavior in adolescents: a systematic review*

Laia Casas Portell

Màster Universitari en Psicologia General Sanitària
Facultat d'Educació, Traducció, Esports i Psicologia
Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya

Jordi Vilardell Molas

Curs 2024-2025

Resum

Objectiu: Aquest estudi persegueix analitzar l'assetjament entre iguals com a factor de risc de suïcidi en adolescents, tenint en compte el gènere com a variable medidora en tal relació.

Mètode: Mitjançant una revisió sistemàtica basada en els criteris PRISMA, es van examinar estudis publicats entre 2020 i 2025 en les bases de dades Web of Science, PsycINFO, PubMed i Scopus.

Resultats: Ser víctima d'assetjament incrementa significativament el risc d'ideació i comportament suïcida, amb un impacte especialment elevat en les dones. A més, el ciberassetjament es mostra com un factor especialment nociu, sobretot per a les adolescents dones. Els estudis també destaquen que els "bully-victims", aquells que són tant víctimes com agressors, tenen un risc suïcida encara més elevat.

Conclusions: Hi ha la necessitat d'implementar programes de prevenció i intervenció diferenciats segons el gènere, tenint en compte variables contextuals i amb perspectiva interseccional, així com l'adopció d'enfocaments que tinguin en compte els diversos rols implicats en l'assetjament i els diferents tipus d'assetjament.

Paraules clau: assetjament, factors risc suïcidi, ideació i conducta suïcida, diferències de gènere, adolescència

Abstract

Aim: This study analyzes gender differences in the relationship between bullying and suicidal ideation and behavior in adolescents, being bullying considered as a suicide risk factor.

Method: Through a systematic review based on PRISMA guidelines, studies published between 2020 and 2025 at Web of Science, PsycINFO, PubMed and Scopus databases were examined.

Results: Being a victim of bullying significantly increases the risk of suicidal ideation and behavior, with a particularly strong impact on women, who exhibit higher levels of depression and anxiety. Additionally, cyberbullying appears to be especially harmful, particularly for female adolescents. Studies also highlight that "bully-victims," those who are both victims and aggressors, are at an even higher risk of suicide.

Conclusions: There is a need to implement gender-specific prevention and intervention programs, considering contextual variables and an intersectional perspective, as well as adopting approaches that take into account the various roles involved in bullying and the different types of bullying.

Keywords: bullying, suicide risk factors, suicidal ideation and behavior, gender differences, adolescence

1. INTRODUCCIÓ

El suïcidi és actualment un greu problema de salut pública. Cada any més de 720.000 persones moren per suïcidi i moltes més ho intenten. En el cas d'Espanya, segons l'Institut Nacional d'Estadística (2023), l'any 2022 es van registrar 4.227 morts per suïcidi, fet que el converteix en la principal causa de mort no natural al país. Això representa una taxa de 8,9 per cada 100.000 habitants. A escala catalana, segons les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (2023) l'última taxa registrada és a 2022 i de 9,1 per 100.000 habitants. A escala global la taxa és de 9 suïcidis per cada 100.000 habitants (Organització Mundial de la Salut, 2023). La conducta suïcida no és una conducta aleatòria, es troba associada a diversos factors socials, psicològics i biològics. Conèixer bé aquests factors és de gran importància per avaluar adequadament el risc suïcida d'un individu i poder així prevenir possibles intents (Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2021).

Formo part d'un projecte socioeducatiu de prevenció d'abandonament escolar on s'acompanya a joves en risc social d'entre 15 i 25 anys. Fins avui, s'ha detectat i acompanyat a 3 casos que han portat a terme diversos intents de suïcidi, noies d'entre 17 i 19 anys i d'origen divers. Davant d'aquesta realitat neix l'interès d'investigar quins són els factors de risc suïcida en l'adolescència, per tal que com a professional que atenc i acompanyo a adolescents i joves, pugui saber identificar per poder després disminuir, així com prevenir, la presència de risc suïcida en els casos pertinents.

És per això que el present estudi analitza, mitjançant una revisió sistemàtica, l'assetjament entre iguals com a factor de risc de suïcidi en l'adolescència, tenint en compte el gènere en tal relació. S'organitza en diferents apartats. Primer es revisa la literatura existent sobre suïcidi i la seva relació amb l'assetjament entre iguals com a factor de risc en els adolescents. A continuació es detallen els aspectes metodològics, i finalment, es presenten els resultats i es discuteixen les seves implicacions clíniques i socials, reconeixent les limitacions i tancant amb les conclusions de la present revisió.

2. MARC TEÒRIC

Concepte suïcidi

Es considera que el suïcidi es mou al llarg d'un contínuum de diferent naturalesa i gravetat, que va des de la ideació fins a la gradació conductual creixent (Krychiw i Ward-Ciesielski, 2019). Per a contextualitzar el present treball utilitzarem la nomenclatura dels pensaments i conductes relacionats amb el suïcidi proposada per Silverman et al. (2007) i citada a la Guia de Pràctica Clínica de Prevenció i Tractament de la Conducta Suïcida (2012). Vegem a continuació els diferents ítems que conformen el gradient i la seva definició:

- **Ideació suïcida:** pensaments sobre suïcidi. Comprèn la idea de mort des del descans i desig.
- **Comunicació suïcida:** acte interpersonal en què es transmeten pensaments, desitjos o intencionalitat de posar fi a la pròpia vida. Hi ha d'haver evidència implícita o explícita que l'acte de comunicació no suposa per si mateix una conducta suïcida, no produeix lesions. S'hi inclou l'amenaça suïcida i el pla suïcida.
- **Conducta suïcida:** conducta potencialment lesiva i autoinfligida. Hi ha d'haver evidència implícita o explícita que, o bé la persona vol utilitzar l'aparent intenció de morir amb alguna finalitat (com a eina), o bé la persona presenta algun grau d'intenció, sigui clar o indefinit, per posar fi a la seva vida (és a dir, de suïcidar-se). Pot no provocar lesions, provocar-les de diferent gravetat i, fins i tot, produir la mort. Es considera conducta suïcida: l'autolesió, la conducta suïcida no determinada, l'intent de suïcidi i el suïcidi.

Cal tenir present que la nomenclatura exposada segueix sense recollir tota la complexitat del fenomen. Es considera útil poder-ne establir una de comú que faciliti la comunicació, formació i investigació sobre el tema (Krychiw i Ward-Ciesielski, 2019).

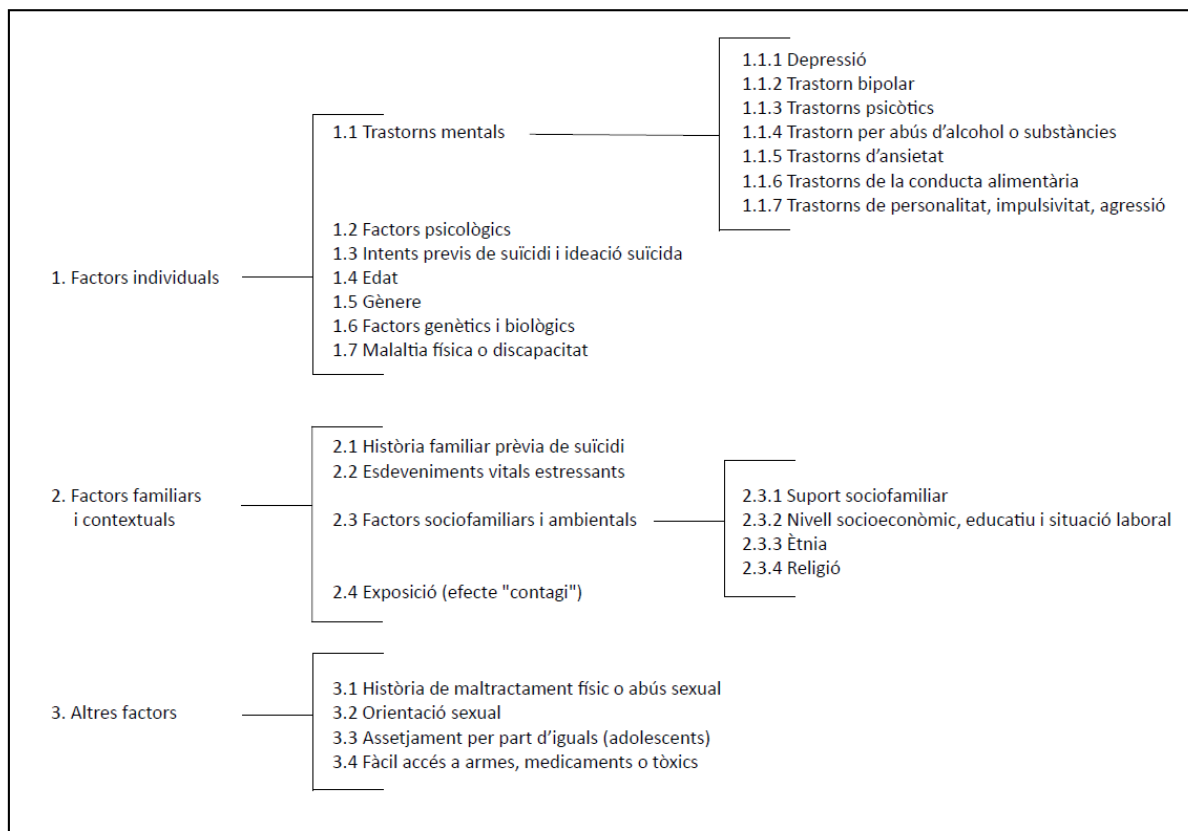
Factors de risc i factors protectors

La identificació dels factors que augmenten o disminueixen el nivell de risc suïcida és de gran importància per l'estreta relació que guarden amb la conducta suïcida (Padilla-Guerrero i Paredes-Garcés, 2023).

Pel que fa als factors que augmenten el nivell de risc suïcida, es poden contemplar com factors de risc associats a la conducta suïcida i com a factors precipitants d'aquesta. Els factors associats fan referència a condicions subjacents que predisposen a una major vulnerabilitat davant el suïcidi, incrementen la vulnerabilitat d'una persona al llarg del temps. A diferència, quan els factors de risc actuen com a precipitants ho fan com a desencadenants immediats, i estan vinculats a esdeveniments concrets (Azúa et al., 2020). Aquesta distinció és fonamental per al disseny d'estratègies de prevenció i intervenció precoç (Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2021).

Segons la Guia de Pràctica Clínica de Prevenció i Tractament de la Conducta Suïcida (2012), els factors de risc del suïcidi associats a la conducta suïcida es poden classificar en *Factors Individuals*, *Factors Familiars i Contextuals* i en un tercer grup anomenat *Altres Factors*. La classificació es mostra a continuació a la Taula 1.

Taula 1. Factors associats a la conducta suïcida

Font: Modificat de Guía de Práctica Clínica de Prevención y Tratamiento de la Conducta Suicida (2012, p.58).

Cal tenir en compte que, en molts casos, els factors de risc relacionats amb el comportament suïcida no actuen de manera aïllada, sinó que es presenten de forma acumulativa, augmentant així la vulnerabilitat d'una persona a aquest tipus de conductes (Organització Panamericana de la Salut [OPS], 2021).

En relació als factors precipitants, González (2020) explica que certs successos de la vida tals com esdeveniments vitals estressants, factors psicològics individuals o el fàcil accés a mitjans o mètodes de suïcidi, poden actuar com a factors precipitants facilitadors. Així doncs, les persones que complirien amb algun dels factors de risc associats a la conducta suïcida citats anteriorment, després de ser exposades a factors precipitants, podrien més fàcilment presentar ideació o conducta suïcida. Per exemple, un adolescent amb depressió (factor de risc associat) que experimenta una ruptura sentimental dolorosa (factor de risc precipitant) pot veure incrementat el risc de conducta suïcida. En aquest sentit, mentre que els factors de risc tenen una influència acumulativa i a llarg termini, els factors precipitants solen tenir un impacte brusc i més immediat sobre la conducta suïcida (Kwan et al., 2022).

Finalment, es parla de factors de protecció quan es fa referència a aquells factors que disminueixen el nivell de risc suïcida. Segons la Guia de Pràctica Clínica de Prevenció i Tractament de la Conducta Suïcida (2012), són aquells que disminueixen la probabilitat d'un suïcidi en presència de factors de risc. Es poden dividir en personals i socials o mediambientals.

Adolescència i suïcidi

L'epidemiologia del suïcidi varia significativament segons l'edat, amb patrons específics observats en els diferents grups. A escala global s'ha observat que és la tercera causa principal de mort en el grup d'edat d'entre 15 i 29 anys (Organització Mundial de la Salut [OMS], 2023), esdevenint un dels grups d'edat amb més risc de suïcidi sobre el qual cal actuar. El suïcidi consumat en infants i joves de 14 anys o menys és poc habitual, mentre que, a partir d'aquesta edat, les taxes comencen a augmentar fins a l'edat adulta (Kim, H., Ryu, S., Jeon, H. J., i Roh, S., 2023). Es poden observar diferències significatives segons cultura i país en les taxes de suïcidi juvenil; segons l'OMS (2023), els països nòrdics presenten taxes elevades de suïcidi en adolescents, mentre que al sud d'Europa aquestes són relativament més baixes. Als Estats Units, el suïcidi adolescent ha augmentat un 56% en l'última dècada, un increment similar al de països com Austràlia i el Canadà. Aquestes dades contrasten amb les d'alguns països asiàtics, on la pressió acadèmica i cultural juga un paper determinant en el suïcidi juvenil (Cuesta et al., 2021). A Espanya és la segona causa de mort en aquest grup d'edat, amb una situació similar a Catalunya (INE, 2023; Departament de Salut de la Generalitat, 2020).

Els canvis propis de l'adolescència converteixen aquesta etapa en un període de gran vulnerabilitat davant les conductes suïcides (Glenn et al., 2020). És una etapa crítica de desenvolupament accelerat que implica una necessitat d'adaptació als canvis corporals, a l'adquisició d'un nou rol i a la consecució d'una major autonomia (Orte Socias et al., 2018). A més a més, es tracta d'una etapa en què el cervell, que encara està en procés de maduració, és altament sensible a les influències ambientals (Organització Mundial de la Salut [OMS], 2021).

En el cas dels adolescents, s'identifiquen alguns factors de risc determinants com a causes de major susceptibilitat (Mann et al., 2005). Vegem els factors agrupats per nivells d'evidència a continuació, en la imatge Taula 2.

Taula 2. Factors de risc de suïcidi en la infància i adolescència segons el model de Mann i el seu nivell d'evidència

	Factors de vulnerabilitat (predisposants)	Factors estressants (desencadenants)	Factors de vulnerabilitat-estrès (que poden actuar com a predisposants o desencadenants)
Alt nivell de evidència	<ul style="list-style-type: none"> - Factors genètics i biològics. - Conducta suïcida a la família i psicopatologia als pares. 	<ul style="list-style-type: none"> - Depressió i altres trastorns mentals. - Abús de drogues. - Exposició a casos propers. - Problemes familiars i amb el grup d'iguals. - Esdeveniments vitals estressants. 	<ul style="list-style-type: none"> - Intent de suïcidi previ. - Maltractament físic i abús sexual. - Bullying. - Factors psicològics (rigidesa cognitiva, desesperança, neuroticisme i locus de control extern).
Moderat/ Baix nivell de Evidència	<ul style="list-style-type: none"> - Funcionament familiar disfuncional. - Trastorn per déficit d'atenció amb hiperactivitat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Distímia, trastorns d'ansietat i de l'alimentació. - Problemes del son (insomni o hipersòmia). - Exposició al suïcidi als mitjans. 	<ul style="list-style-type: none"> - Altres factors psicològics (impulsivitat, perfeccionisme).

Font: Modificat de Guia de Práctica Clínica de Prevención y Tratamiento de la Conducta Suicida (2012, p.209).

Segons Orte Socias et al. (2018) destaquen quatre factors de risc del suïcidi associats a la conducta suïcida que són considerats els que de forma més evident poden principalment influir o provocar el suïcidi infantojuvenil. D'aquests quatre factors, tres serien trastorns de salut mental, considerats *Factors Individuals* i el quart pertany al grup *Altres Factors*.

En relació amb els factors individuals, més del 90% dels adolescents que se suïciden presenten algun tipus de trastorn mental en el moment del suïcidi, i s'estima que més del 50% van presentar un trastorn mental durant els dos anys previs al suïcidi (Steele i Doey, 2017). El trastorn depressiu és el considerat més freqüent i de contribució al desenvolupament de pensaments i comportaments suïcides. Gairebé el 75% dels adolescents qui porten a terme conductes suïcides mostren un símptoma de depressió o més (Dykxhoorn et al., 2017). D'altra banda, el consum de substàncies també ha de rebre atenció especial, concretament en les fases avançades (Dykxhoorn et al., 2017; Shepherd et al., 2018). Com a tercer factor, el fet de patir un trastorn de la conducta alimentària, així com les alteracions i rebuig de la imatge i figura corporal, també es vincula amb una tendència elevada a les conductes autolesives, temptatives suïcides i suïcidi (Orte Socias et al., 2018).

Finalment, el factor pertanyent al grup *Altres Factors* és el fet de patir assetjament escolar o ciberassetjament entre iguals, especialment en les darreres fases de l'assetjament, que poden acabar amb idees suïcides i/o amb intents consumats de suïcidi (Romo i Kelvin, 2016).

Assetjament entre iguals com a factor de risc

L'assetjament entre iguals es pot entendre com una interacció agressiva intencionada i repetitiva entre companys, caracteritzada per un desequilibri de poder (Salmerón i Inostroza, 2017). Els adolescents víctimes d'assetjament entre iguals tenen un risc alt de patir problemes o trastorns mentals, com ara idees de suïcidi o, fins i tot, arribar al suïcidi (Romo i Kelvin, 2016). Puértolas i Montiel (2017) recullen, entre altres conseqüències, les conductes autolesives, la ideació suïcida o el comportament suïcida. La prevalença de l'assetjament entre iguals pot variar segons l'estudi i el país en què es faci (Hughes, M. A., Knowles, S. F., Dhingra, K., Nicholson, H. L., i Taylor, P. J., 2018).

En aquestes edats la importància del grup d'iguals és tan alta que Baggio, Palazzo, i Ganzo (2009) confirmen que disposar d'un nombre reduït d'amics i símptomes depressius augmenten la

prevalença del plantejament suïcida. A més, aquesta relació es veu potenciada quan hi ha factors de risc en la família, antecedents familiars de suïcidi, desig passiu de morir o haver planificat en algun moment el suïcidi (Sandoval, Vilela-Estrada, Mejiab i Caballero, 2018). Puértolas i Montiel (2017), en la revisió de 86 articles científics d'entre 2000 i 2017, conclouen que les característiques individuals que poden afectar en tals situacions de victimització són el sentiment de solitud, la insatisfacció amb la vida i la baixa autoestima. La manca de suport parental i les dinàmiques familiars disfuncionals (incloent-hi manca de comunicació, violència domèstica i absència de suport) també augmenten la probabilitat de patir assetjament i desenvolupar pensaments suïcides (Salmerón i Inostroza, 2017).

Els implicats en una relació d'assetjament poden ocupar tres rols diferents (Salmerón i Inostroza, 2017): Víctima, quan la persona pateix assetjament de manera sistemàtica, podent presentar conseqüències emocionals negatives; Agressor, quan es perpetra l'assetjament; i "Bully-victims", quan s'ha estat víctima d'assetjament, però alhora també s'exerceix o s'ha exercit assetjament sobre els altres iguals. La victimització per assetjament ha estat proposada com un factor de risc per a la ideació suïcida i l'autolesió en joves (Hemphill i Heerde, 2018; Holt et al., 2015).

Es diferencien també dos tipus d'assetjament en funció del format en què aquest es porta a terme (Navarro-Gómez, 2017): presencial, que inclou conductes agressives físiques i verbals que es produeixen en interaccions cara a cara, i ciberassetjament, quan es porta a terme a través de mitjans digitals, com xarxes socials, missatgeria instantània i altres plataformes en línia. Segons Salmerón i Inostroza (2017), aquest segon format potencia els efectes negatius de l'assetjament en especial quan l'assetjament és través de les xarxes socials, les quals generen exposició permanent així com concedeixen a la persona que molesta cert anonimats. Això pot fer augmentar el sentiment d'indefensió de la víctima i potenciar així més idees o conductes suïcides.

Assetjament entre iguals i gènere

Diversos estudis han analitzat les diferències de gènere en l'assetjament escolar. Les dones han estat identificades com més vulnerables a l'estrès i als problemes de salut mental derivats de l'assetjament, reporten més angoixa, depressió i trastorns d'ansietat respecte als homes (Bauman et al., 2013; Heerde i Hemphill, 2018). S'ha observat que les diferències de gènere en les conseqüències psicològiques de l'assetjament poden estar relacionades amb la manera com homes i dones gestionen les emocions. Mentre que les dones tendeixen a reaccionar internament davant la victimització, desenvolupant més simptomatologia depressiva, els homes poden respondre de manera més externa i agressiva als problemes escolars (Cao et al., 2020). Això posa de manifest la importància d'abordar les diferències de gènere en la prevenció de l'assetjament escolar i el suïcidi adolescent.

La relació entre l'assetjament, el gènere i la ideació i conducta suïcida no és unànime en tots els estudis. En els seus estudis, Kim et al. (2011) i Holt et al. (2015) no van trobar associacions significatives entre assetjament i ideació suïcida de forma predominant en cap dels dos sexes. A diferència, d'altres estudis sí que han trobat una relació més forta entre victimització i conducta suïcida en les dones (Heerde i Hemphill, 2018).

El context sociocultural també és un factor clau en la relació entre gènere i assetjament. En societats més patriarcals i tradicionals, com les de l'Àsia oriental i Amèrica Llatina, els nois tendeixen a estar més implicats en l'assetjament tant com a agressors com a víctimes, independentment de la modalitat d'assetjament (Cao et al., 2020).

Objectius

A partir de la revisió teòrica exposada, queda clar que l'assetjament entre iguals i el suïcidi adolescent estan estretament relacionats. Hi ha la necessitat d'una millor comprensió dels factors de risc. Aquest estudi busca aprofundir en aquestes relacions i contribuir al desenvolupament d'estratègies d'intervenció més efectives.

OG Explorar l'evidència científica recent sobre la relació entre l'assetjament entre iguals i la ideació i conducta suïcides en adolescents, identificar els actuals factors de risc associats a l'assetjament entre iguals que incrementen la probabilitat de desenvolupament d'ideació i conducta suïcides.

OE1 Analitzar la influència diferencial de ser noi o noia en aquesta relació entre factors de risc associats a l'assetjament entre iguals que incrementen la probabilitat de desenvolupament d'ideació i conducta suïcides.

OE2 Conèixer les divergències entre els diferents tipus i formats d'assetjament en la relació amb la ideació i conducta suïcides.

Hipòtesis

Partint dels objectius proposats, ens plantejem les següents hipòtesis:

HG Hi ha una relació significativa entre ser víctima d'assetjament entre iguals i el desenvolupament d'ideació i conducta suïcides en adolescents.

HE1 Els adolescents víctimes d'assetjament entre iguals presenten nivells diferents de depressió, ideació i conducta suïcida segons el gènere, amb una associació més forta en el gènere femení.

HE2 Els agressors i "bully-victims" també poden presentar símptomes de malestar psicològic, ideació i conducta suïcida, encara que amb un perfil diferenciat de les víctimes.

3. METODOLOGIA

Estratègia de Recerca

El present treball és una revisió sistemàtica realitzada seguint l'estàndard Preferred Reporting Items for Systematic Review and Meta-analysis (PRISMA) en la seva versió espanyola (Page et al., 2021), analitzant la literatura existent en diferents bases de dades: PubMed, Scopus, APA PsycInfo i Web Of Science.

Criteris de Selecció

Els criteris d'inclusió i exclusió es van establir prèviament per garantir la rellevància i qualitat metodològica dels estudis a seleccionar. Van ser aplicats en els articles que es van trobar en les diferents bases de dades i són els següents:

Tipus d'estudis

Només es van incloure estudis primaris: estudis empírics, estudis observacionals o d'enquesta i estudis qualitatius. Es va considerar fossin publicacions en revistes amb revisió per parells

(peer-reviewed) i en anglès, castellà o català. La cerca es va restringir a articles publicats en els últims 5 anys i, per tant, entre els anys 2020 i 2025, amb la finalitat d'incloure les evidències més recents.

Tipus de Participants

Els articles oferien una mostra d'adolescents d'edats compreses entre 12 i 20 anys. Participants que havien experimentat assetjament entre iguals, presencial o ciberassetjament, i que havien tingut ideació i/o comportament suïcida.

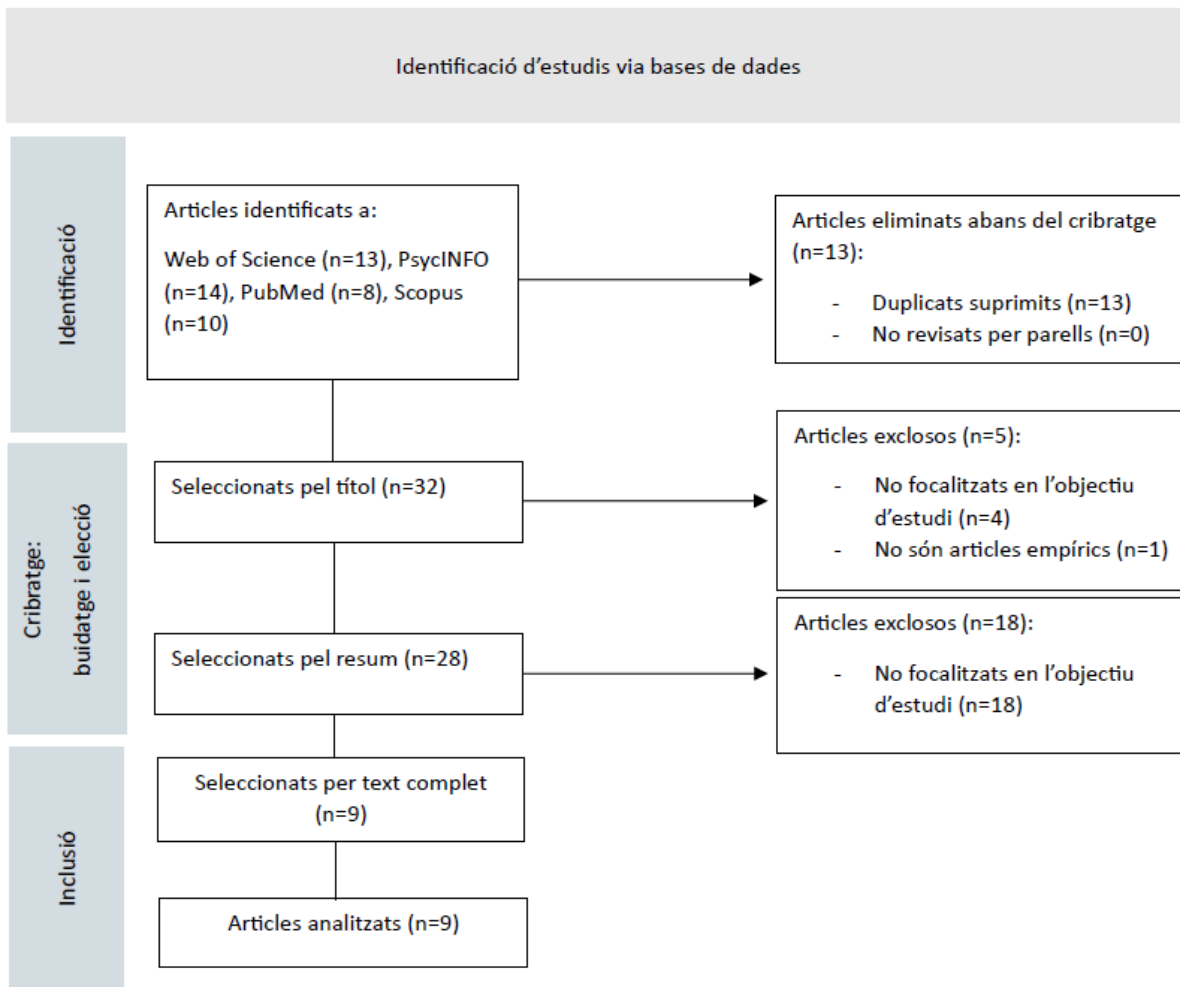
Tipus de Constructes

Variables relacionades amb l'assetjament (presencial i ciberassetjament) entès com a factor de risc de suïcidi associat a la ideació i conducta suïcides, i el variable gènere (entès com a sexe biològic assignat en néixer). Els conceptes clau inclosos en la cerca han estat:

- "bullying" OR "peer victimization" OR "cyberbullying"
- "suicidal ideation" OR "suicidal behavior" OR "suicide risk"
- "adolescents" OR "youth" OR "teenagers"
- "gender differences" OR "gender roles"

Mètode de Revisió

La selecció dels estudis es va portar a terme en quatre fases (Figura 1). Primerament, es van importar els articles a Mendeley Desktop i es va dur a terme una verificació de duplicats, eliminant aquells articles que estaven repetits. En segon lloc, es va realitzar una lectura dels títols i resums per a descartar els articles que no complien amb els criteris de selecció i, per tant, no rellevants. Després, dels articles seleccionats, es va procedir a la lectura completa i descartat novament els que no complien amb els criteris de selecció. Amb els resultants, es va procedir a la posterior anàlisi. Finalment, es va realitzar una síntesi narrativa dels resultats, destacant les principals troballes relacionades amb els objectius específics plantejats i considerant aspectes com el país i any de publicació, el disseny de l'estudi, l'objectiu de l'estudi, la mostra, els resultats principals i les limitacions.

Figura 1. Diagrama de flux PRISMA per la selecció d'articles de la revisió sistemàtica

4. RESULTATS

Es van examinar 45 articles de quatre bases de dades diferents. Un cop processats els articles eliminant els duplicats van ser 32 els romanents. Tal com s'il·lustra en la Figura 1 i aplicant els criteris de selecció de l'estudi, els articles exclosos (4) no estaven focalitzats en considerar l'assetjament entre iguals com a factor de risc de suïcidi associat a la ideació i conducta suïcides; (1) no era empíric i (18) no tenien en consideració el variable gènere a l'hora d'analitzar els resultats. Els articles finals inclosos en el text complet en aquesta revisió van ser 9 i es mostren a la Taula 3 detallats amb les seves característiques.

Taula 3. Característiques dels estudis revisats

Referència, any i país	Objectiu principal	Disseny	Mostra	Resultats principals	Limitacions
Ahmad, K., Beatson, A., Campbell, M., Hashmi, R., Keating, B. W., Mulcahy, R., Riedel, A. & Wang, S. (2023) Austràlia	Relació entre assetjament, autolesions i suïcidi en adolescents australians, tenint en compte diferències d'edat i gènere.	Estudi longitudinal basat en el Longitudinal Survey of Australian Children (LSAC).	N=8.869 adolescents d'entre 14-19 anys.	L'assetjament entre iguals constitueix un factor de risc significatiu per a la ideació i la conducta suïcida en adolescents. Els "bully-victims" tenen el risc més alt d'autolesions i suïcidi. Les noies i els adolescents de 16-17 anys tenen més risc d'autolesió i suïcidi: relació curvilinear entre edat i autolesió, amb un punt d'inflexió als 16-17 anys.	Es basa en dades d'autoinforme, amb possible biaix de resposta. No queda clar el tipus d'assetjament avaluat.
Griffiths, H., Eisner, M., Hepp, U., Ribeaud, D. & Murray, A. (2022) Anglaterra i Suïssa	Relació entre victimització per assetjament i ideació suïcida i autolesió en adolescents i joves adults.	Estudi longitudinal (dades de 13, 15, 17 i 20 anys).	N=1.465 adolescents per a ideació suïcida i N=1.482 per a autolesió.	La victimització per assetjament als 15 anys prediu la ideació suïcida als 17 anys. La ideació suïcida als 17 anys prediu la victimització per assetjament als 20 anys, suggerint una relació bidireccional. Es troba una relació similar entre victimització i autolesió. Diferències de gènere: les noies mostren una relació més forta entre assetjament i autolesió però els resultats indiquen no es una diferència estadísticament significativa.	S'avalua assetjament presencial i sexual però no ciberassetjament. les mesures sobre ideació suïcida, autolesions i victimització sexual es van fer amb preguntes individuals (una sola pregunta per cada tema), degut a ser qüestions sensibles.
Islam, M.I., Khanam, R. & Kabir, E. (2022) Austràlia	Relació entre assetjament, depressió, ansietat i suïcidi en adolescents, examinant diferències de gènere i context cultural.	Estudi transversal.	N=2.522 adolescents d'entre 12 i 17 anys.	L'assetjament entre iguals constitueix un factor de risc significatiu per a la ideació i la conducta suïcida en adolescents. Les noies pateixen més assetjament escolar, depressió, ansietat, autolesió i suïcidi que els nois. Les noies tenen més probabilitat de patir ansietat i depressió després de ser assetjades, cosa que augmenta el risc d'autolesió i suïcidi. En els nois destaca la depressió com a variable més comunament mediatora.	Estudi transversal, no estableix causalitat. No queden clares les formes d'assetjament avaluat. No recull la població indígena d'Austràlia, no generalitzable al país.

Nuñez-Fadda S. M., Castro-Castañeda, R., Vargas-Jiménez E., Musitu-Ochoa, G. & Callejas-Jerónimo, J. E. (2022) Mèxic	Relació entre víctimització per assetjament, gènere, ideació suïcida, malestar psicològic i funcionament familiar.	Estudi transversal.	N=14.759 adolescents d'entre 12 i 17 anys, 54% noies i 46% nois.	Les noies víctimes d'assetjament reporten més ideació suïcida i malestar psicològic en comparació amb els nois. El funcionament familiar juga un paper clau en la relació entre assetjament i ideació suïcida. En el cas de les noies, aquestes presenten menys satisfacció a nivell de funcionament familiar.	Estudi transversal, no estableix causalitat. No queda clar el tipus d'assetjament avaluat. Sols avalua ideació suïcida i no comportament.
Opara, I., Weerakoon, S. M., Stephens, J. R., Choe, t., Gunn J. F. & Thrasher, S. (2025) EUA	Relació entre ideació i intents de suïcidi, víctimització per assetjament, violència i símptomes depressius en adolescents afroamericans i hispans.	Estudi transversal basat en dades del CDC Youth Risk Behavior Survey (2015-2019).	N=176,221 adolescents negres i hispans tots d'entre 12 i 18 anys.	L'assetjament entre iguals constitueix un factor de risc significatiu per a la ideació i la conducta suïcida en adolescents. Els adolescents hispans tenen més risc de suïcidi que els adolescents negres. Entre els hispans, les dones que han patit assetjament no només presenten més ideació sinó també més intents de suïcidi respecte els homes. La mateixa diferència de gènere es produeix en el context dels adolescents negres.	Estudi transversal, no estableix causalitat. S'intenta incorporar perspectiva interseccional però no consideren altres grups culturals diversos a les comunitats hispànica i negra.
Quintana-Orts, C., Rey, L., Mérida-López, S. & Extremera, N. (2023) Espanya	Explorar influència de la intel·ligència emocional i el gènere en la relació entre assetjament i risc suïcida en adolescents espanyols classificats com a "bully-victims" (simultàniament víctimes i agressors).	Estudi transversal amb anàlisi de mediació.	N=380 adolescents d'entre 12-18 anys. 61,6% nois 38,4% noies.	L'assetjament entre iguals constitueix un factor de risc significatiu per a la ideació i la conducta suïcida en adolescents. Els "bully-victims" amb alta intel·ligència emocional tenen menys risc suïcida, la seva capacitat per regular emocions redueix els símptomes depressius. Els símptomes depressius moderen la relació entre assetjament i risc suïcida. Les noies "bully-victims" mostren una associació més forta entre assetjament, depressió i ideació suïcida respecte els nois "bully-victims", així com també mostren que a més intel·ligència emocional, menys símptomes depressius i menys risc suïcida, a diferència dels nois "bully-victims" on no hi ha resultats significatius.	Mostra petita. Sols avalua a les persones amb rol d'assetjament "bully-victims" i no els adolescents en rol de víctimes d'assetjament o en rol d'agressors. Parlen de la variable sexe per diferenciar entre nois i noies, no parlen de gènere.

Wilson-Lemoine, E., Hirsch, C., Knowles, G., Smith, S., Blakey, R., Davis, S., Chamberlain, K., Stanyon, D., Ofori, A., Turner, A., Putzgruber, E., Crudgington, H., Dutta, R., Pinfold, V., Reininghaus, U., Harding, S., Gaye-Anderson, C. & Morgan, C. (2024) Anglaterra	Analtzar la victimització per assetjament i l'autolesió en adolescents de diverses escoles, diferenciant per tipus d'assetjament i gènere.	Estudi transversal basat en dades del projecte REACH.	N=3.060 adolescents d'entre 11-14 anys, més del 80% considerats de minories ètniques.	Un 22,3% reporta assetjament en els últims 6 mesos i un 16,9% ha tingut autolesions. L'assetjament està fortament associat amb l'autolesió tant en noies com en noies. Les noies (19.7% vs. 14.0%) tenen més risc d'autolesió, independentment del tipus d'assetjament, tot i que hi ha una associació lleugerament més forta quan l'assetjament és de tipus relacional. Tot i així, els resultats indiquen que els nois pateixen més assetjament relacional que les noies. Dels diferents tipus d'assetjaments en funció del rol, el rol de víctima va ser el que va mostrar d'entre 3 i 4 vegades més probabilitats d'autolesió.	Es basa en dades d'autoinforme, amb possible biaix de resposta així com no permet establir causalitat. No avalua intents de suïcid, només autolesió. Contempla el gènere des de la classificació binària, excloent els qui poden identificar-se com a cis-gènere.
Yang, T., Guo, L., Hong, F., Wang, Z., Yu, Y. & Lu, C. (2020) Xina	Associació entre assetjament i ideació i intents de suïcid en adolescents, avaluant si el gènere hi actua com a moderador.	Estudi transversal.	N=23.392 adolescents estudiants d'edat mitjana de 15,2 anys.	L'assetjament entre iguals constitueix un factor de risc significatiu per a la ideació i la conducta suïcida en adolescents. Les víctimes d'assetjament noies tenen un risc més elevat d'ideació i intents de suïcid (AOR=2,15). Els "bully-victims" (AOR=3,18) tenen un risc encara més alt. Ser víctima d'assetjament i ser agressor d'assetjament augmenta el risc d'ideació i intents de suïcid, especialment en les noies; ser "bully-victim" augmenta el risc d'intents de suïcid, especialment en nois.	Estudi transversal, no estableix causalitat. Basat en autoinformes, possible biaix de resposta.
Zhao, R. & Yao, X. (2022) Xina	Explorar el paper dels símptomes depressius en la relació entre la victimització per assetjament (presencial i cibernètic) i la ideació suïcida, i examinar les diferències de gènere en aquesta relació.	Estudi transversal basat en enquestes d'autoinforme.	N=1.987 estudiants d'institut en ciutat del sud de la Xina. Edats d'entre 15-18 anys.	Els símptomes depressius moderen la relació entre victimització per assetjament i ideació suïcida. Tant en homes com en dones, la victimització verbal prediu la ideació suïcida a través de la depressió (indirecte). Per a les dones, la victimització per assetjament relacional presencial i per assetjament cibernètic prediu la ideació suïcida, mentre que per els homes sols es prediu la relació directa en la modalitat cibernètica. Les dones presenten una associació més forta entre victimització per assetjament cibernètic i ideació suïcida respecte els homes.	Estudi transversal, no estableix causalitat. Basat en autoinformes, amb possible biaix de resposta. La mostra recull a estudiants d'escoles considerades de bon nivell econòmic, de manera que els resultats podrien no ser generalitzables a la resta de la població.

Característiques dels estudis

Els estudis revisats van ser publicats majoritàriament l'any 2022 i 2023. Com a criteri de selecció es va establir sols considerar articles d'entre el 2020 i el 2025, amb la finalitat d'incloure les evidències més recents. Es van dur a terme en diversos països, incloent-hi la Xina (Yang et al., 2020; Zhao i Yao, 2022), Austràlia (Islam et al., 2022; Ahmad et al., 2023), Estats Units (Opara et al., 2025), Mèxic (Nuñez-Fadda et al., 2022), Espanya (Quintana-Orts et al., 2023), el Regne Unit i Suïssa (Griffiths et al., 2022; Wilson-Lemoine et al., 2024).

En relació amb les característiques demogràfiques, és pertinent assenyalar que tots els estudis inclosos en l'anàlisi van comptar amb la participació d'adolescents d'edats compreses entre els 12 i els 20 anys i, per tant, en l'etapa vital d'adolescència. Les mides de les mostres variaven segons l'estudi, amb valors que anaven des dels 380 participants a Espanya (Quintana-Orts et al., 2023) fins als 176.221 als Estats Units (Opara et al., 2025).

Pel que fa a metodologia, tots els estudis inclosos són de tipus quantitatiu i empíric. La gran majoria són dissenys transversals basats en enquestes d'autoinforme (89%), a excepció de l'estudi realitzat per Griffiths et al., (2022), on van utilitzar un enfocament longitudinal per avaluar la relació bidireccional entre assetjament i ideació suïcida al llarg del temps (11%).

Continguts dels estudis

Com es pot veure a la Taula 3, es confirma l'assetjament entre iguals en adolescents constitueix un factor de risc significatiu per a la ideació suïcida (Zhao i Yao, 2022; Nuñez-Fadda et al., 2022; Griffiths et al., 2022) i per la ideació i la conducta suïcida (Yang et al., 2020; Islam et al., 2022; Ahmad et al., 2023; Opara et al., 2025; Quintana-Orts et al., 2023; Wilson-Lemoine et al., 2024).

Formes d'assetjament entre iguals i ideació i comportament suïcida

Alguns estudis van diferenciar entre assetjament presencial i cibernètic (anomenat ciberassetjament). Zhao i Yao (2022) van concloure que el ciberassetjament tenia un impacte més fort en la població adolescent general, mentre que en l'estudi de Wilson-Lemoine et al. (2024), van detectar certa diferència entre la prevalença en el ciberassetjament respecte a les altres modalitats, presentant una associació amb l'autolesió lleugerament superior respecte al format d'assetjament presencial, però els resultats no van ser suficientment significatius.

Griffiths et al. (2022), Zhao i Yao (2022) i Wilson-Lemoine et al. (2024) inclouen en els respectius estudis un tercer subtipus d'assetjament que podria ser tant presencial com cibernètic el qual no s'havia recollit al marc teòric, l'assetjament relacional. Aquesta modalitat ha estat associada amb un major risc de depressió i ideació suïcida (Griffiths et al., 2022; Zhao i Yao, 2022; Wilson-Lemoine et al. 2024).

Rols en l'assetjament entre iguals i ideació i comportament suïcida

La recerca indica que els adolescents que adopten tant el paper de víctima com d'agressor, els anomenats bully-víctims, presenten un risc encara més elevat de suïcidi respecte a les víctimes exclusives o als agressors (Yang et al. 2020; Ahmad et al. 2023; Quintana-Orts et al. 2023).

En contraposició, segons Wilson-Lemoine et al. (2024) dels diferents tipus d'assetjaments en funció del rol, el rol de víctima va ser el que va mostrar d'entre 3 i 4 vegades més probabilitats d'autolesió.

En l'estudi d'Ahmad et al. (2023) s'indica els adolescents que havien estat víctimes d'assetjament tenien un risc elevat d'autolesió i suïcidi, amb un augment significatiu d'aquests comportaments entre els 16 i 17 anys. Existeix relació entre victimització per assetjament i ideació suïcida, les víctimes d'assetjament tenen un major risc de desenvolupar trastorns de salut mental i d'experimentar ideació suïcida (Zhao i Yao, 2022; Nuñez et al., 2022; Griffiths et al., 2022). En concret, l'estudi de Griffiths et al. (2022) va revelar una relació bidireccional entre la victimització i la ideació suïcida. Els adolescents que havien estat víctimes d'assetjament als 15 anys presentaven una probabilitat més alta de desenvolupar ideació suïcida als 17 anys, mentre que aquells amb ideació suïcida als 17 anys tenien més probabilitat de ser víctimes d'assetjament als 20 anys.

Diferències de gènere, assetjament entre iguals i ideació i comportament suïcida

Pel que fa a les diferències de gènere, tots els articles revisats avaluen l'impacte d'aquesta variable en la relació entre assetjament entre iguals i risc de suïcidi. Els estudis van confirmar que les noies mostraven un risc més elevat d'ideació i conducta suïcida després de patir assetjament (Yang et al., 2020; Zhao i Yao, 2022; Islam et al., 2022; Ahmad et al., 2023; Opara et al., 2025; Nuñez-Fadda et al., 2022; Quintana-Orts et al., 2023; Wilson-Lemoine et al., 2024) i més risc de patir depressió i ansietat (Islam et al., 2022). Cal tenir en compte però que segons Griffiths et al. (2022), hi havia una forta associació però no suficientment significativa.

A nivell de diferències entre els diferents formats d'assetjament, el ciberassetjament tindria un impacte més fort en les noies que en els nois (Wilson-Lemoine et al., 2024 i Zhao i Yao, 2022). Wilson-Lemoine et al. (2024) van trobar que el 69,2% de les noies que havien intentat suïcidar-se havien patit ciberassetjament, mentre que, en el cas dels nois, el factor de risc més associat era l'assetjament presencial.

Pel que fa en concret a les conductes autolesives, totes les formes d'assetjament estudiades s'hi associen amb una prevalença més gran en noies, en especial quan el format d'assetjament era el relacional (Griffiths et al., 2022; Wilson-Lemoine et al., 2024; Zhao i Yao, 2022).

En quant a diferències en el rol, Quintana-Orts et al. (2023) van detectar les noies "bully-victims" tenien un risc suïcida elevat respecte als nois a nivell d'ideació suïcida. Yang et al. (2020) van detectar que aquest risc era a nivell d'ideació i de conducta suïcida, mostraven havien portat a terme més intents de suïcidi respecte als nois.

Pel que fa altres variables mediadores, en els estudis de Zhao i Yao (2022) i Islam et al. (2022), van trobar que els símptomes depressius exercien un paper mediador entre la victimització per assetjament i la ideació suïcida. A més a més, les diferències de gènere van ser rellevants: mentre que en els nois la depressió va actuar com a mediadora en la relació entre assetjament verbal i ideació suïcida, en les noies també es va observar aquest efecte en la victimització per assetjament relacional i cibernètic. Les noies tenen més probabilitat de patir ansietat i depressió després de ser assetjades, cosa que augmenta el risc d'autolesió i suïcidi. En els nois destaca la depressió com a variable més comunament mediadora (Islam et al., 2022). Finalment, l'estudi d'Opara et al. (2025) va identificar que els adolescents afroamericans i hispans que havien patit assetjament tenien una probabilitat més alta d'ideació suïcida, en especial les noies, amb símptomes depressius i violència en les relacions afectives actuant com a factors de risc addicionals.

5. DISCUSSIÓ

Els resultats de present la revisió sistemàtica confirmen la hipòtesi general (HG), ja que la majoria dels estudis revisats indiquen que ser víctima d'assetjament incrementa significativament la probabilitat de desenvolupar ideació suïcida i d'arribar a l'autolesió o al suïcidi (Zhao i Yao, 2022; Nuñez-Fadda et al., 2022; Griffiths et al., 2022; Yang et al., 2020; Islam et al., 2022; Ahmad et al., 2023; Opara et al., 2025; Quintana-Orts et al., 2023; Wilson-Lemoine et al., 2024). A més, alguns estudis suggereixen que aquesta relació és bidireccional, amb adolescents que han experimentat ideació suïcida tenint més probabilitats de ser victimitzats en etapes posteriors (Griffiths et al., 2022). Aquests resultats coincideixen amb estudis previs que han destacat l'impacte negatiu de l'assetjament entre iguals sobre la salut mental i el risc suïcida en aquest grup d'edat (Romo i Kelvin, 2016; Puértolas i Montiel, 2017; Heerde i Hemphill, 2018; Holt et al., 2015). Els mecanismes subjacents d'aquesta relació poden incloure la pèrdua de suport social, la disminució de l'autoestima i l'augment de símptomes depressius i d'ansietat com a resposta a la victimització, coincidint amb estudis previs que indiquen que l'assetjament prolongat pot portar a un estat de desesperança que incrementa la ideació suïcida (Heerde i Hemphill, 2018). També, els resultats donen suport a les classificacions prèvies de Silverman et al. (2007), mostrant que l'assetjament pot tenir efectes tant en la ideació suïcida com en la conducta suïcida en les seves diverses formes.

En relació amb la hipòtesi específica 1 (HE1), els resultats confirmen que el gènere modula la relació entre assetjament i suïcidi (Yang et al., 2020; Zhao i Yao, 2022; Islam et al., 2022; Ahmad et al., 2023; Opara et al., 2025; Nuñez-Fadda et al., 2022; Quintana-Orts et al., 2023; Wilson-Lemoine et al., 2024). La majoria dels estudis revisats indiquen que les dones adolescents víctimes d'assetjament presenten nivells més alts de depressió i ideació suïcida que els seus iguals masculins (Islam et al., 2022). Aquesta vulnerabilitat diferencial es mostra sobretot amb major prevalença en les formes d'assetjament relacional i cibernètic entre les noies (Wilson-Lemoine et al., 2024 i Zhao i Yao, 2022). Segons Zhao i Yao (2022), el ciberassetjament pot produir-se de manera constant i sense límits temporals, la qual cosa incrementa la sensació de desesperança i falta d'escapatòria en la víctima, a diferència de l'assetjament presencial. En les noies podria explicar-se aquest impacte per la seva major tendència a la internalització del malestar psicològic (Salmerón i Inostroza, 2017), fet que pot augmentar el risc de depressió i ideació suïcida (Bauman et al., 2013; Cao et al., 2020). Pel què fa en concret a les conductes autolesives, totes les formes d'assetjament estudiades s'hi associen amb una prevalença més gran en noies, en especial quan el format d'assetjament era el relacional (Griffiths et al., 2022; Wilson-Lemoine et al., 2024; Zhao i Yao, 2022). D'altra banda, tot i que alguns estudis suggereixen que els nois poden manifestar el seu malestar a través de conductes externes (agressivitat o conductes de risc), no es pot descartar la seva vulnerabilitat a la ideació i/o conducta suïcida. En el cas dels nois el factor de risc més associat era l'assetjament presencial (Wilson-Lemoine et al., 2024). Aquesta variabilitat en els resultats podria estar relacionada amb diferències socioculturals en la manera com s'expressa i es percep el malestar emocional segons el gènere (Holt et al., 2015). Cal però tenir present que cap dels estudis consideren una perspectiva interseccional més enllà del binarisme home-dona, i sols Opara et al., 2025 i Wilson-Lemoine et al., 2024 esmenten aquesta limitació. Aquest fet deixa al marge de la investigació aquells qui no s'identifiquin en aquest binarisme.

S'ha observat també que aquells classificats com a "bully-victims" (individus que tant pateixen com perpetren assetjament) presenten un risc particularment elevat de conducta suïcida (Ahmad et al., 2023; Quintana-Orts et al., 2023; Yang et al., 2020). Això dona parcial suport a la hipòtesi específica 2 (HE2), que planteja que els agressors també poden presentar malestar psicològic i ideació suïcida,

encara que amb un perfil diferenciat del de les víctimes, si bé els agressors per si sols es desconeix si presentarien aquest risc, podem confirmar que si són agressors i víctimes a la vegada, si que es presentaria. Tot i que tradicionalment s'ha centrat l'atenció en les víctimes, aquests resultats confirmen que els adolescents que perpetren assetjament poden tenir un perfil de risc que inclou alts nivells d'hostilitat, dificultats emocionals i històries prèvies de victimització (Salmerón i Inostroza, 2017; Hughes et al., 2018). Això reforça la necessitat d'abordar el fenomen de l'assetjament des d'una perspectiva global, intervenint no només en les víctimes sinó també en els agressors i en els qui experimenten el doble rol de víctimes i agressors, que podrien estar experimentant malestar psicològic subjacent.

Diversos estudis han identificat variables que modulen la relació entre assetjament i conducta suïcida. Per exemple, s'ha observat que els símptomes depressius exerceixen un paper mediador en aquesta relació, tant en nois com en noies (Zhao i Yao, 2022). Aquesta dada reforça la importància de tractar la depressió com a via indirecta per prevenir el suïcidi en adolescents assetjats (Dykxhoorn et al., 2017). A més, factors protectors com la intel·ligència emocional poden reduir el risc suïcida en adolescents "bully-victims" mitjançant la disminució dels símptomes depressius (Quintana-Orts et al., 2023). Això s'alinea amb el model de factors de protecció descrit en el marc teòric, on la regulació emocional apareix com una estratègia clau per mitigar els efectes negatius de l'assetjament (Padilla-Guerrero i Paredes-Garcés, 2023). El funcionament familiar també ha estat identificat com a factor rellevant en aquesta relació. Els resultats suggereixen que les noies víctimes d'assetjament reporten una menor satisfacció amb el seu entorn familiar, fet que pot intensificar el seu malestar psicològic i incrementar el risc suïcida (Nuñez-Fadda et al., 2022). Aquesta dada és coherent amb la literatura prèvia, que indica que la manca de suport familiar i les dinàmiques disfuncionals augmenten la vulnerabilitat davant l'assetjament i el suïcidi (Salmerón i Inostroza, 2017).

Els resultats d'aquesta revisió sistemàtica tenen importants implicacions tant teòriques com pràctiques. En primer lloc, confirmen la necessitat d'integrar el gènere com a variable clau en l'estudi de l'assetjament i el suïcidi, atès que les manifestacions i conseqüències psicològiques difereixen segons el sexe. A nivell pràctic, aquests resultats suggereixen la importància de dissenyar programes de prevenció i intervenció diferenciats per gènere, atenent les necessitats específiques de nois i noies víctimes d'assetjament. A més, es reforça la necessitat d'estratègies d'intervenció que no només se centrin en la protecció de les víctimes, sinó també en la identificació i tractament de possibles problemes psicològics en els agressors i "bully-victims". Aquest enfocament podria ajudar a reduir la prevalença de l'assetjament i disminuir-ne les conseqüències psicològiques.

Limitacions. Tot i l'exhaustivitat metodològica de la revisió, aquest estudi presenta algunes limitacions. En primer lloc, la majoria dels estudis es basen en dissenys transversals, fet que impedeix establir una relació causal directa entre assetjament i conducta suïcida. Sols hi havia una investigació de disseny longitudinal. També s'observa una manca d'homogeneïtat en la definició i mesura de les formes d'assetjament, fet que pot dificultar la comparabilitat entre estudis. En tercer lloc, cal destacar la possible influència de factors culturals en els resultats, atès que la relació entre assetjament, gènere i suïcidi pot variar segons el context socioeconòmic i cultural i divergir entre països i poblacions; malgrat que els articles analitzats varien en geografia i origen cultural, no són suficientment representatius a escala global. Lligat amb aquest punt, s'ha detectat també els estudis tampoc consideren una perspectiva interseccional en quan a gènere. A nivell de gènere no consideren més enllà del binarisme home-dona, limitació que impedeix comprendre el gènere més enllà d'una característica biològica assignada al néixer, i no des de la identitat de gènere.

Finalment, de cara a futurs estudis es considera caldrien aprofundir en les diferències de gènere en la manera com es manifesta i es percep l'assetjament, amb especial atenció a l'impacte del ciberassetjament, que ha demostrat tenir efectes especialment perjudicials en el benestar psicològic dels adolescents. També haurien d'incorporar dissenys longitudinals i considerar variables contextuals des d'una perspectiva interseccional per tal d'obtenir una comprensió més acurada de la problemàtica.

6. CONCLUSIONS

Els resultats d'aquesta revisió sistemàtica confirmen que l'assetjament entre iguals és un factor de risc significatiu per a la ideació i la conducta suïcida en adolescents, complint així l'objectiu general. Aquesta relació és complexa i està influenciada per múltiples variables, com el gènere, la presència de símptomes depressius i el tipus i format d'assetjament experimentat.

En particular, el ciberassetjament s'ha identificat com una forma especialment nociva d'assetjament, amb conseqüències adverses en la salut mental tant de nois com de noies. Aquesta troballa suggereix que la victimització per assetjament no es limita a l'entorn escolar, sinó que també es produeix en l'àmbit digital, ampliant així el seu abast i impacte. És per això que les estratègies de prevenció haurien d'incloure tant l'escola com l'entorn digital. També cal tenir molt present no només el rol de víctima sinó els també anomenats "bully-victims" (individus que tant pateixen com perpetren assetjament) perquè presenten un risc particularment elevat d'ideació i conducta suïcida.

Les diferències de gènere en l'impacte de l'assetjament en la ideació i conducta suïcida han estat evidents en quasi tots els estudis revisats, essent les noies aquelles qui presenten un major risc suïcida en comparació amb els nois. No obstant això, mencionar un dels nou estudis ha trobat una relació diferenciada per gènere, però no ha identificat diferències significatives. Aquestes discrepàncies poden estar influenciades per factors metodològics o contextos socioculturals específics. Cal a més a més afegir la gran majoria dels estudis revisats en el present article han abordat el gènere des d'una perspectiva binària (home/dona), sense considerar persones no binàries o amb identitats de gènere diverses. Per aquest motiu, les futures investigacions es beneficiarien d'incorporar una perspectiva més inclusiva que permeti explorar com la diversitat de gènere i altres factors interseccionals modulen la relació entre assetjament i suïcidi.

Finalment, és necessari tenir en compte que els programes de prevenció de l'assetjament han de considerar les diferències de gènere en la manera com els adolescents experimenten i processen la victimització, i des d'una perspectiva inclusiva de gènere i diversitat cultural. En aquest sentit, les intervencions haurien de ser personalitzades, oferint suport específic segons les necessitats emocionals i socials de nois i noies i en funció del rol i tipus d'assetjament experimentat.

AGRAÏMENTS

Amb sincera expressió de gratitud, voldria donar el més profund agraïment a la meva parella, família, amics i amigues i companyes de feina, per estar sempre al meu costat i en especial amb suport constant durant tot el projecte. També a en Jordi Vilardell, tutor del present Treball de Final de Màster, per oferir-me guia, suport i dedicació.

REFERÈNCIES

- Ahmad, K., Beatson, A., Campbell, M., Hashmi, R., Keating, B. W., Mulcahy, R., Riedel, A., & Wang, S. (2023). *The impact of gender and age on bullying role, self-harm and suicide: Evidence from a cohort study of Australian children*. PLoS ONE, 18(1), e0278446. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0278446>
- Azúa Fuentes, E., Rojas Carvallo, P., & Ruiz Poblete, S. (2020). *Acoso escolar (bullying) como factor de riesgo de depresión y suicidio*. Revista Chilena de Pediatría, 91(3), 432-439. <https://doi.org/10.32641/rchped.v91i3.1230>
- Baggio, L., Palazzo, L. & Ganzo, M. (2009). *Suicide planning among teenage students: prevalence and associated factors*. Ciência & Saúde Coletiva, 25(1), 142-150.
- Bauman, S., Toomey, R., & Walker, J. (2013). *Associations among bullying, cyberbullying, and suicide in high school students*. Journal of Adolescence, 36(2), 341-350. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2012.12.001>
- Cao, Q., Xu, X., Xiang, H., Yang, Y., Peng, P., & Xu, S. (2020). *Bullying victimization and suicidal ideation among Chinese left-behind children: Mediating effect of loneliness and moderating effect of gender*. Children and Youth Services Review, 111, 104848. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.104848>
- Cuesta, I., Montesó-Curto, P., Metzler Sawin, E., Jiménez-Herrera, M., Puig-Llobet, M., Seabra, P., & Toussaint, L. (2021). *Risk factors for teen suicide and bullying: An international integrative review*. International Journal of Nursing Practice, 27(3), e12930. <https://doi.org/10.1111/ijn.12930>
- Dykxhoorn, J., Hatcher, S., Roy-Gagnon, M.-H., & Colman, I. (2017). *Early life predictors of adolescent suicidal thoughts and adverse outcomes in two population-based cohort studies*. PlosOne, 12(8).
- Echeburúa, E. (2015). *Las múltiples caras del suicidio en la clínica psicológica*. Terapia Psicológica, 33(2), 117-126.
- Generalitat de Catalunya, Departament de Salut. (2021). *Pla de prevenció del suïcidi a Catalunya 2021-2025*. https://scientiasalut.gencat.cat/bitstream/handle/11351/6319/pla_prevencio_suicidi_catalunya_2021_2025_2021.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Glenn CR., Kearns JC., Coppersmith DDL., Santee AC., Insel C., & Pigeon WR.,(2020). *Sleep problems and suicide risk in youth: A systematic review, developmental framework, and implications for hospital treatment*. Vol. 63, General Hospital Psychiatry. Elsevier Inc. p. 141-51.
- González-Forteza, C., Juárez, C.E., Montejo, L., Oseguera, G., Wagner, F., & Jiménez, A. (2020). *Ideación suicida y asociación con drogas, depresión e impulsividad en una muestra representativa de estudiantes de secundaria del estado de Campeche, México*. Acta Universitaria, 25(NE-2), 29-34.

- Griffiths, H., Eisner, M., Hepp, U., Ribeaud, D., & Murray, A. L. (2022). *Developmental associations between bullying victimization and suicidal ideation and direct self-injurious behavior in adolescence and emerging adulthood*. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 63(7), 820-828. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13529>
- Grupo de trabajo de la Guía de Práctica Clínica de Prevención y Tratamiento de la Conducta Suicida. (2012). *Guía de Práctica Clínica de Prevención y Tratamiento de la Conducta Suicida*. Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad. https://portal.guiasalud.es/wp-content/uploads/2018/12/GPC_472_Conducta_Suicida_compl.pdf
- Heerde, J.A., & Hemphill, S.A. (2018). *Are bullying perpetration and victimization associated with adolescent deliberate selfharm? A meta-analysis*. *Archives of Suicide Research*, 23, 353–381.
- Holt, M.K., Vivolo-Kantor, A.M., Polanin, J.R., Holland, K.M., DeGue, S., Matjasko, J.L. & Reid, G. (2015). *Bullying and suicidal ideation and behaviors: A meta-analysis*. *Pediatrics*, 135, 496–509.
- Hughes, M. A., Knowles, S. F., Dhingra, K., Nicholson, H. L., & Taylor, P. J. (2018). *This corrosion: A systematic review of the association between alternative subcultures and the risk of self-harm and suicide*. *British Journal of Clinical Psychology*, 57(4), 491–513. <https://doi.org/10.1111/bjc.12179>
- Institut d'Estadística de Catalunya. (2023). *Indicadors demogràfics i socials: Suïcidis*. Recuperat el 23 de desembre de 2024, de <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15594>
- Institut Nacional d'Estadística. (2023). *Defuncions segons la causa de mort*. Recuperat el 23 de desembre de 2024, de https://www.ine.es/jaxi/Tabla.htm?path=/tpx/Sociedad_2589/Salud_2590/EDCM_2591/a2023_12113/&file=04002a.px
- Islam, M. I., Khanam, R., & Kabir, E. (2022). *Depression and anxiety have a larger impact on bullied girls than on boys to experience self-harm and suicidality: A mediation analysis*. *Journal of Affective Disorders*, 297, 250-258. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.10.061>
- Ji, S., Ban, Y., & Liu, J. (2022). *Relationship between bullying victimization and suicide ideation among Chinese adolescents: A moderated chain mediation model*. *Children and Youth Services Review*, 156, 107304. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2023.107304>
- Krychiw, Jacqueline K. & Ward-Ciesielski, Erin F. (2019). *Factors related to suicide's unpredictability: a qualitative study of adults with lived experience of suicide attempts*. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 14:1, 1650585. <https://doi.org/10.1080/17482631.2019.1650585>
- Kim, H., Ryu, S., Jeon, H. J., & Roh, S. (2023). *Lifestyle factors and suicide risk: A nationwide population-based study*. *Journal of Affective Disorders*, 328, 215–221. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2023.02.044>
- Kim Y.S., Leventhal B.L., Koh Y.J. & Boyce W.T. (2011). *Bullying increased suicide risk: prospective study of Korean adolescents*. *Arch Suicide Res*. 13(1):15–30. [doi:10.1080/13811110802572098](https://doi.org/10.1080/13811110802572098)

- Kwan, C., Wong, C., Chen, Z., & Yip, P. S. F. (2022). *Youth bullying and suicide: Risk and protective factor profiles for bullies, victims, bully-victims, and the uninvolved*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(5), 2828. <https://doi.org/10.3390/ijerph19052828>
- Mann, J.J., Apter, A., Bertolote, J., Beautris, A., Currier, D., & Haas, A. (2005). *Suicide prevention strategies: A systematic review*. *JAMA*, 294, 2064-2074.
- Navarro-Gómez, N. (2017). *El suicidio en jóvenes en España: cifras y posibles causas. Análisis de los últimos datos disponibles*. *Clínica y Salud*, 28, 25-31.
- Nuñez-Fadda, S. M., Castro-Castañeda, R., Vargas-Jiménez, E., Musitu-Ochoa, G., & Callejas-Jerónimo, J. E. (2022). *Impact of bullying–victimization and gender over psychological distress, suicidal ideation, and family functioning of Mexican adolescents*. *Children*, 9(5), 747. <https://doi.org/10.3390/children905074>
- Opara, I., Weerakoon, S. M., Brooks Stephens, J. R., Choe, T., Gunn, J. F., III, & Thrasher, S. S. (2025). *Relationship between suicide ideation and attempts, bully victimization, dating violence, and depressive symptoms among Black and Hispanic youth*. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 55(1), e13015. <https://doi.org/10.1111/sltb.13015>
- Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura (UNESCO). (2023). *La UNESCO en acción por la igualdad de género 2022-2023*. UNESCO.
- Organización Mundial de la Salud. (2023). *Suicidio*. Recuperat del 23 de Desembre 2024, de <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/suicide>
- Organización Mundial de la Salud (OMS) & Fondo de las Naciones Unidas para la Infancia (UNICEF). (2021). *Conjunto de instrumentos para ayudar a los adolescentes a prosperar: estrategias para promover y proteger la salud mental de los adolescentes y reducir conductas autolesivas y comportamientos de riesgo. Resumen de orientación*. OMS & UNICEF. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/336864>
- Organización Panamericana de la Salud. (2021). *Vivir la vida: Guía de aplicación para la prevención del suicidio en los países*. Organización Panamericana de la Salud. <https://doi.org/10.37774/9789275324240>
- Orte Socias, C., Sánchez Prieto, L., Vives Barceló, M., Valero de Vicente, M., & Nevot Caldentey, L. (2018). *Factors clau del suïcidi en adolescents*. *Anuari de la Joventut 2018*. Universitat de les Illes Balears. https://ibdigital.uib.es/greenstone/collect/anuariJoventut/index/assoc/2019_anuari_jove/ntut_p31.dir/2019_anuari_joventut_p317.pdf
- Padilla-Guerrero, M. B., & Paredes-Garcés, M. G. (2023). *Factores de riesgo y signos de alarma asociados al suicidio*. *Salud, Ciencia y Tecnología*, 3(521). <https://doi.org/10.56294/saludcyt2023521>
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D. & Moher, D. (2021). *Declaración PRISMA 2020: Una guía actualizada para la publicación de revisiones*

sistemáticas. *Revista Española de Cardiología*, 74(9), 790–799.
<https://doi.org/10.1016/j.recesp.2021.06.016>

- Puértolas, A., & Montiel I. (2017). *Bullying en la educación secundaria: una revisión sobre las características de las víctimas y las víctimas-acosadores y las consecuencias de su victimización*. *Revista de Victimología*, 5, 85-128.
- Quintana-Orts, C., Rey, L., Mérida-López, S., & Extremera, N. (2022). *Suicide risk assessment and depressive symptoms among Spanish adolescent bully-victims: Evidence for the importance of emotional intelligence and sex*. *Journal of Health Psychology*, 28(1), 94-100.
<https://doi.org/10.1177/13591053221116021>
- Romo, M.L., & Kelvin E.A. (2016). *Impact of bullying victimization on suicide and negative health behaviors among adolescents in Latin America*. *Revista Panamericana Salud Publica*, 40(5), 347–355.
- Salmerón, M.A., & Inostroza, C. (2017). *Repercusiones sobre la salud del maltrato entre iguales: acoso escolar y ciberacoso*. *Revista de Estudios de Juventud*, 11, 195-206.
- Sandoval, R.M., Martín, A., Vilela-Estrada, C.D., Christian, R., Mejiab, E., & Caballero, J. (2018). *Riesgo suicida asociado a bullying y depresión en escolares de secundaria*. *Revista Chilena Pediatría*, 89(2), 208-215.
- Shepherd, S., Spivak, B., Borschmann, R., Kinner, A., & Hachtel, H. (2018). *Correlates of self-harm and suicide attempts in justice involved young people*. *PlosOne*, 13(2).
- Steele, M. M., & Doey, T. (2017). *Suicidal behaviour in children and adolescents. Part 1: etiology and risk factors*. *Can J Psychiatry*, 52(6 Suppl 1):215-335.
- Wilson-Lemoine, E., Hirsch, C., Knowles, G., Smith, S., Blakey, R., Davis, S., Chamberlain, K., Stanyon, D., Ofori, A., Turner, A., Putzgruber, E., Crudgington, H., Schools Working Group, Dutta, R., Pinfold, V., Reininghaus, U., Harding, S., Gayer-Anderson, C., & Morgan, C. (2024). *Bullying victimization and self-harm among adolescents from diverse inner-city schools: Variation by bullying sub-types and the role of sex*. *Archives of Suicide Research*. Advance online publication.
<https://doi.org/10.1080/13811118.2024.2424237>
- Yang, T., Guo, L., Hong, F., Wang, Z., Yu, Y., & Lu, C. (2020). *Association between bullying and suicidal behavior among Chinese adolescents: An analysis of gender differences*. *Psychology Research and Behavior Management*, 13, 89-96. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S228007>
- Zhao, R. & Yao, X. (2022). *The Relationship between Bullying Victimization and Suicidal Ideation among Chinese Adolescents: The Role of Depressive Symptoms and Gender Differences*. *Journal of School Violence*, 21:1, 60-80. <https://doi.org/10.1080/15388220.2021.1985327>